

Wybieram szkołę i zawód.

Radomski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
ul. J. Słowackiego 17, 26-600 Radom
www.rodon.radom.pl e-mail: rodon@rodon.radom.pl

Trudny wybór.

- ▶ Jaką szkołę wybrać po podstawówce?
 - ▶ Jak się dalej kształcić?
 - ▶ Jaki wybrać zawód?
 - ▶ Czy lepiej kierować się swoimi pasjami czy może potrzebami rynku pracy?
-
- ▶ Zwykle te pytania są zbyt trudne dla 8-klasisty, ba, często licealiści nie wiedzą, co dalej chcieliby robić. Nierzadko ten wybór jest przypadkowy lub narzucony przez rodziców, a to nie rokuje najlepiej na naszą karierę zawodową, a w konsekwencji może być przyczyną naszej frustracji i braku satysfakcji z wykonywanej pracy.

Poznaj siebie.

- ▶ Poznawanie siebie należy rozpocząć już w szkole podstawowej. Nauczyciele nas obserwują i oceniają, ale nie zawsze jest to odzwierciedleniem tego, co potrafimy czy jacy jesteśmy. Bo czy można powiedzieć o uczniu, który jest słaby z matmy, że daleko nie zajdzie? Kiedy jego sprawność językowa przewyższa nawet nas, nauczycieli? Nie zawsze trafiamy w życiu na ludzi, którzy mają pasję i próbują ją zaszcześcić w nas uczniach. Tak też było ze mną: nienawidziłam szkoły do klasy szóstej, mimo że byłam bardzo dobrą uczennicą. W siódmej zmienił mi się polonista, który sprawił, że literatura naprawdę stała się piękna, a ja, co więcej, potrafię pisać wiersze. I szkoła już nie była taka straszna.

Wsparcie w poznawaniu siebie.

- ▶ My, nauczyciele, powinniśmy w tym procesie pomagać i wspierać uczniów i rodziców poprzez narzędzia, którymi dysponujemy. Często jest tak, że rodzic narzuca swoje stanowisko. Jeśli rodzic jest np. prawnikiem czy lekarzem, pragnie, aby jego syn czy córka poszli w jego ślady. I nie ma w tym niczego złego, dzieciak będzie miał lepszy start, ale pod warunkiem drodzy rodzice, że faktycznie przejawia takie predyspozycje. W przeciwnym razie będzie złym fachowcem i sfrustrowanym człowiekiem.

Na co zwrócić uwagę.

- ▶ Warto przeanalizować:
- ▶ Nasze zdolności – czyli to, w czym jesteśmy najlepsi;
- ▶ Osobowość – czyli jakie zawody pasują do naszego temperamentu;
- ▶ Zainteresowania – czyli czy będziesz umiał pogodzić pasję z zawodem, czy twoja praca będzie dla Ciebie przyjemnością;
- ▶ System wartości – czyli co w pracy jest dla Ciebie najważniejsze.

Motywy aktywności zawodowej.

Na wybór przyszłej pracy zawodowej mają wpływ różne motywacje i czynniki:

- ▶ **Korzyści materialne** – wybieramy dany zawód, ponieważ jest on dobrze opłacany na rynku pracy, jednak nie zawsze odpowiada on naszym zainteresowaniom i umiejętnościom;
- ▶ **Prestiż społeczny i potrzeba uznania** – czyli zawód który zagwarantuje nam wysoką pozycję społeczną;
- ▶ **Potrzeba osiągnięć i samorealizacja** – wymusza podejmowanie takich form aktywności zawodowej, które są zgodne z naszymi zainteresowaniami.

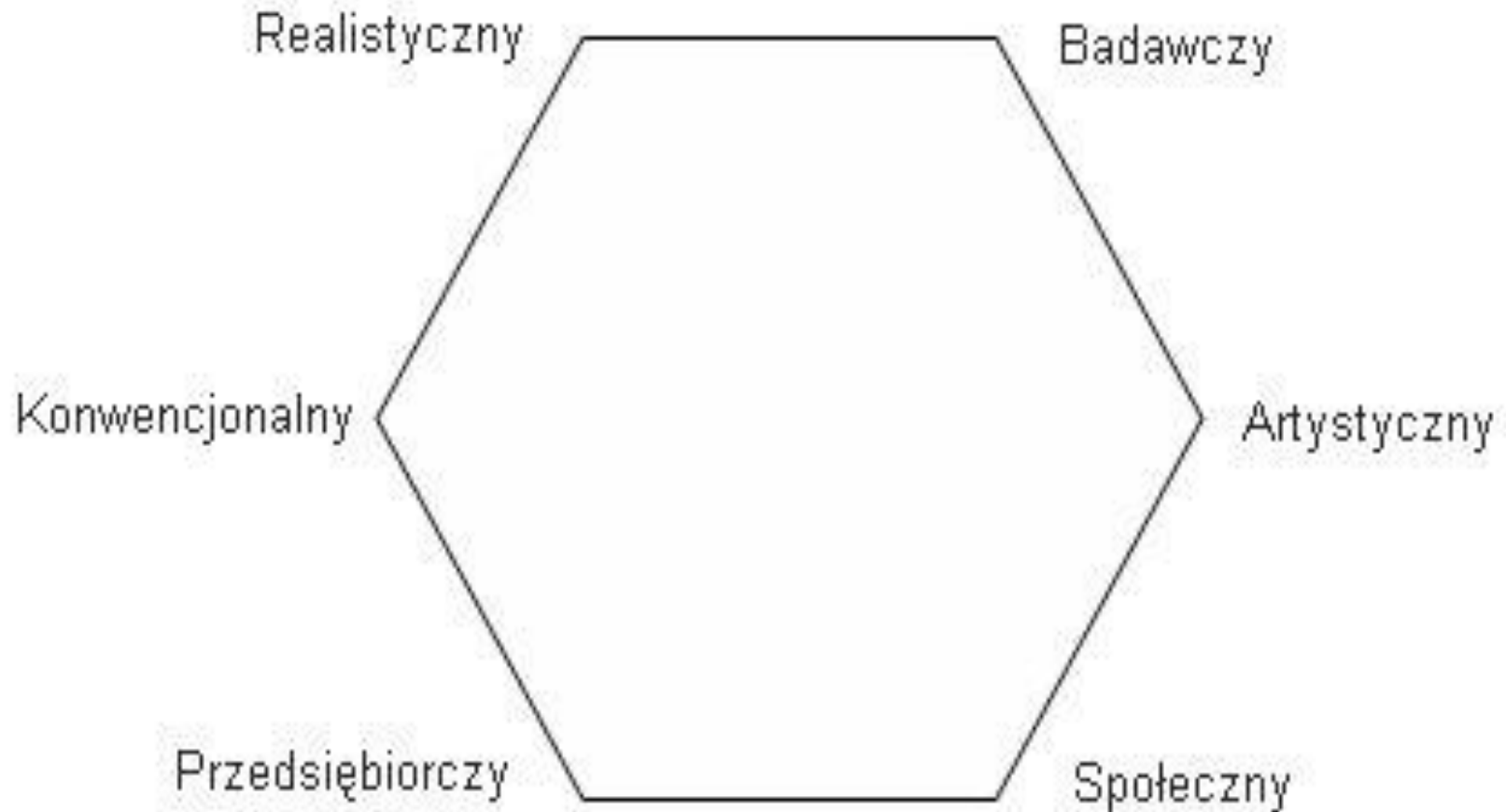
Wybór przyszłego zawodu.

- ▶ Wybór przyszłego zawodu jest rzeczą bardzo ważną dla młodego człowieka, ale i niełatwą. Wymaga bowiem dobrego poznania własnej osobowości, predyspozycji zawodowych oraz rozważnych, przemyślanych działań.
- ▶ Współczesne teorie rozwoju zawodowego mówią o tzw. dopasowaniu naszych cech, zainteresowań, zdolności, osiągnięć, typów osobowości do konkretnego zawodu, czy środowiska pracy – tzw. podejście „zorientowane na zawód”, gdzie możliwe jest przewidywanie przydatności naszych cech w odniesieniu do konkretnego środowiska zawodowego. Im lepsze dopasowanie „człowiek–praca”, tym większe prawdopodobieństwo, że odniesiemy sukces zawodowy. A praca poza korzyściami materialnymi zaspokoi również potrzebę uznania i samorealizacji.

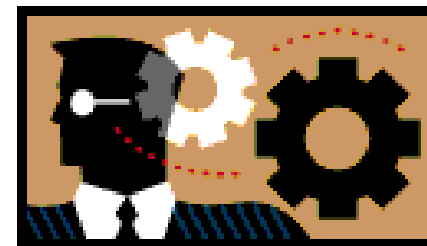
Narzędzia psychologiczne.

- ▶ **Test typy osobowości zawodowej wg Johna Hollanda**
- ▶ Na wykonanie testu należy przeznaczyć ok. 20 min.
Na 90 pytań zawartych w kwestionariuszu należy odpowiadać spontanicznie, udzielając zdecydowanych odpowiedzi tzn. zakreślamy tylko te pytania, które zdecydowanie do nas pasują pozostałe zostawiamy. Nie ma tu miejsca na odpowiedź: może czy trochę.
- ▶ Następnie przenosimy zaznaczone numerki na arkusz wyników składający się z 6 kolumn oznaczonych literami: R, B, A, S, P, K.
- ▶ Następnie należy zsumować ilość zaznaczeń w każdej z 6 kolumn. W każdej z kolumn można osiągnąć maksymalnie 15 pkt.
- ▶ Następnie wybieramy 3 kolumny o najwyższym wyniku i wpisujemy od najwyższej wartości do najniższej.
- ▶ Otrzymamy w ten sposób swój kod preferencji zawodowych, oznaczony 3 literkami np. APS, KRA itp.
Teraz przechodzimy do jego interpretacji. Opis każdego typu osobowości wraz z preferowanymi przez niego zadaniami i warunkami pracy. Przeanalizujemy cechy i umiejętności, które nas opisują. Niektóre z opisów danego typu będą pasować do nas w 100%, inne będą pasować częściowo. Im więcej punktów zdobył w teście dany typ, czyli bliżej 15, tym opis będzie bardziej adekwatny.
- ▶ Link do kwestionariusza samooceny:
http://codalejpomaturze.pl/data/files/testpredyspozycjiawodowych_1516301049.pdf

Typy osobowości zawodowej wg Johna Hollanda

Typ realistyczny

Preferowane zachowanie	Praktyczne i techniczne rozwiązywanie problemów, znalezienie rozwiązania konkretnego zadania, posługiwanie się rzeczami, narzędziami, maszynami, hodowla zwierząt, uprawą roślin. W pracy lubią aktywność fizyczną.
Kompetencje	Kompetencje manualne, mechaniczne, rolnicze, elektryczne, techniczne
Słabe strony	Społeczne, oświatowe
Wizerunek samego siebie	Zdolności mechaniczne, sprawność fizyczna, praktyczność
Wartości	Pieniądze, władza, status, hierarchia
Cechy	Bezpośredni, uparty, gospodarny, polegający na sobie, nietowarzyski
Zainteresowania zawodowe	Mechaniczne, przemysłowe, rośliny, zwierzęta
Zawody 	Inżynier mechanik, inżynier budownictwa, murarz pilot, projektant narzędzi, stolarz, elektryk, grawer, kierowca, mechanik, optyk, tokarz, tapicer, inne zawody rzemieślnicze, przetwórstwo surowców, leśnik, rolnik, ogrodnik.

Typ osobowości badawczy

Preferowane zachowanie	Wyjątkowa dociekliwość sprzyja analizie zadań teoretycznych , badaniu zjawisk fizycznych, biologicznych, kulturowych. Samodzielna praca zmusza do zrozumienia problemu, a następnie do jego rozwiązania. Logiczne i analityczne myślenie.
Kompetencje	Naukowe, matematyczne, analityczne, techniczne,
Słabe strony	Przywództwo, perswazja , podejmowanie decyzji
Wizerunek samego siebie	Zdolności intelektualne, naukowe, matematyczne, szkolne
Wartości	Wiedza, nauka
Cechy	Dociekliwy, analityczny, niezależny, introspektywny, precyzyjny, chłodny, racjonalny.
Zainteresowania zawodowe	Naukowe
Zawody	Pracownik naukowy, antropolog, astronom, archeolog, biochemik, botanik, biolog, dentysta, chemik, biochemik, filozof, geolog, geograf, fizyk, farmaceuta, matematyk, historyk, meteorolog, politolog, programista, analityk, statystyk, radiolog.

Typ osobowości artystyczny

Preferowane zachowanie	Duża wrażliwość i niezależność w połączeniu z niebanalną wyobraźnią nastawione są na kreatywne, często intuicyjne i niekonwencjonalne podejście do rozwiązywania problemów. Problemy rozwiązywane są przez tworzenie, posługiwanie się materiałem fizycznym, słownym, ludzkim w celu wytworzenia dzieła, sztuki, produkcji artystycznej.
Kompetencje	Artystyczne: języki, sztuka, teatr, pisanstwo, muzyka, zdolności plastyczne,
Słabe strony	Biurowe
Wizerunek samego siebie	Ekspresyjny, otwarty na otoczenie, oryginalny, intuicyjny, introspektywny, niekonformistyczny, niezależny intelektualista
Wartości	Sztuka, estetyka
Cechy	Niezorganizowany, ekspresyjny, delikatny, oryginalny, niezależny, introspektywny
Zainteresowania zawodowe	Artystyczne
Zawody	Aktor, architekt, projektant wnętrz, dekorator wnętrz, projektant mody, fotograf, ilustrator, kompozytor, piosenkarz, malarz, muzyk, pisarz, autor scenariuszy, plastyk, reżyser, rzeźbiarz, tancerz, wizażysta, copywriter.

Typ osobowości społeczny

Preferowane zachowanie	Odpowiedzialność i cierpliwość sprzyjają pracy z innymi ludźmi, gdzie przyświecają mu idee i uczucia. Rozwiązywane problemy zawsze konsultują z innymi. Wpływ na innych w celu informowania, szkolenia, rozwoju. Niesie pomoc.
Kompetencje	Międzyludzkie, oświatowe
Słabe strony	Manualne , techniczne, zdolności naukowe
Wizerunek samego siebie	Lubiący pomagać innym, rozumiejący innych, zdolności nauczania
Wartości	Działalność społeczna i etyczna
Cechy	Chętny do współpracy, przyjacielski, pomocny, dobry, pełen taktu, ciepły
Zainteresowania zawodowe	Humanitarne, przywódcze – wpływ na innych, usługi
Zawody	Doradca zawodowy, dietetyk, pielęgniarka, dyrektor, fizjoterapeuta, bibliotekarz, hostessa, ksiądz, katecheta, kelner, lekarz, logopeda, masażysta, nauczyciel, psycholog, mediator, nauczyciel, pracownika socjalny, policjant, ratownik, stewardesa, trener.

Typ osobowości przedsiębiorczy

Preferowane zachowanie	Dynamizm i zdolności przywódcze sprawiają, że uwielbią kierować innymi i przewodzić procesowi osiągania wspólnego celu, przekonując przy tym do własnych propozycji rozwiązań. Zdarza się, że do osiągania celu firmy lub korzyści materialnych sięgają po techniki manipulacji . Próbuje swoich sił w konkursach, konkurując często o stanowiska kierownicze.
Kompetencje	Przywódcze, międzyludzkie, umiejętności perswazji , zdolności krasomówcze, pewność siebie.
Słabe strony	Naukowe
Wizerunek samego siebie	Towarzyski, pewny siebie, energiczny, optymistyczny, podejmujący ryzyko, popularny
Wartości	Władza, sukces finansowy i społeczny, wpływy i osiągnięcia w dziedzinie polityki i gospodarki.
Cechy	Pełen ambicji, dominujący, ekstrawertyczny, rozmowny, optymistyczny, bystry, władczy, przyciągający uwagę, impulsywny,
Zainteresowania zawodowe	Przewodzenie, wpływanie na innych, sprzedaż, zarządzanie
Zawody	 Prawnik, agent ubezpieczeniowy, akwizytor, przedstawiciel handlowy, dyplomata, doradca podatkowy, makler, menedżer, zaopatrzeniowiec, kucharz, kierownik...

Typ osobowości konwencjonalny

Preferowane zachowanie	Ceni porządek i bezpieczeństwo , które sprawiają, że problemy rozwiązuje posługując się z góry ustalonymi procedurami, czy wytycznymi przełożonych. Praca z danymi, dbałość o dokumenty. Manipulowanie danymi.
Kompetencje	Biurowe, obliczeniowe
Słabe strony	Artystyczne
Wizerunek samego siebie	Praktyczny, sumienny, dokładny, zorganizowany, oszczędny, konformistyczny, zdolności arytmetyczne, urzędnicze, organizacyjne
Wartości	Oszczędność, osiągnięcia w biznesie, konformizm, zarabianie pieniędzy
Cechy	Zorganizowany, konformistyczny, wydajny, rozważny, posłuszny, systematyczny, zasadniczy, niezawodny, bez wyobraźni, kontrolujący się z kompleksami, pedantyczny
Zainteresowania zawodowe	Praca biurowa
Zawody 	Archiwista, agent celny, agent ubezpieczeniowy, planista działalności gospodarczej, kasjer, inkasent, księgowy, kosztorysant, radca prawny, rzeczoznawca, recepcjonista, syndyk, statystyk, stenograf, urzędnik, pracownik biurowy, sekretarka, BHP-owiec, stróż nocny

Kilka założeń koncepcji osobowości zawodowej Johna Hollanda

- ▶ Każda osoba posiada cechy każdego typu występujące hierarchicznie w malejącym natężeniu.
- ▶ Istnieje 6 typów środowiska pracy. Każde środowisko przyciąga konkretne typy osobowości.
- ▶ Ludzie poszukują takiego środowiska pracy, które umożliwia im realizację własnych umiejętności, wyrażanie wartości, cech charakteru, preferowanych ról oraz będzie zgodne z ich postrzeganiem samego siebie.
- ▶ Jeśli poszukiwanie środowiska nie kończy się powodzeniem, jednostka odczuwa konflikt, frustrację, ma niskie osiągnięcia i niską motywację do pracy.

Kompatybilność osobowości i środowiska zawodowego

ŚRODOWISKO PRACY A TYP OSOBOWOŚCI			
TYP OSOBOWOŚCI	ŚRODOWISKO PRACY NAJBARDZIEJ ZGODNE	ŚRODOWISKO PRACY ZGODNE	ŚRODOWISKO PRACY NAJMNIEJ ZGODNE
REALISTYCZNY	realistyczne	badawcze konwencjonalne	społeczne
BADAWCZY	badawcze	realistyczne artystyczne	przedsiębiorcze
ARTYSTYCZNY	artystyczne	badawcze społeczne	konwencjonalne
SPOŁECZNY	społeczne	artystyczne przedsiębiorcze	realistyczne
PREDSIĘBIORCZY	przedsiębiorcze	społeczne konwencjonalne	badawcze
KONWENCJONALNY	konwencjonalne	przedsiębiorcze realistyczne	artystyczne

Ocena teorii i zastosowanie w praktyce

- ▶ Możliwość scharakteryzowania pracy jako profilu o 6 kategoriach.
- ▶ Możliwość określenia obszarów największej zgodności i niezgodności w zakresie czynności, kompetencji, uzdolnień.
- ▶ Możliwość wyjaśnienia braku satysfakcji zawodowej.

Uczenie się przez całe życie

- ▶ Cechy osobowości mają duże znaczenie przy dokonywaniu wyboru ścieżki kariery, jednak obecny rynek pracy sprawia, że pożądane kompetencje pracowników zmieniają się bardzo dynamicznie. Powoduje to, że przedsiębiorstwa mają problem ze znalezieniem pracowników o odpowiednich umiejętnościach. Systemu edukacji nie nadąża za innowacyjnością i technologią. Jedynym rozwiązaniem, aby być wciąż konkurencyjnym na rynku pracy jest uczenie się przez całe życie –czyli ciągłe pogłębianie swojej wiedzy, podnoszenie kwalifikacji i zdobywanie nowych umiejętności.

Dobra Szkoła

SZKOŁA PO ZMIANIE

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

www.men.gov.pl

www.reformaedukacji.men.gov.pl

[www.twitter.com/MEN_GOV_PL](https://twitter.com/MEN_GOV_PL)

www.facebook.com/Ministerstwo.Edukacji.Narodowej

Bibliografia

- ▶ www.eurodoradztwo.praca.gov.pl
- ▶ www.reformaedukacji.men.gov.pl
MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ DEPARTAMENT RYNKU PRACY Beata Bajcar, Anna Borkowska, Agnieszka Czerw, Agata Gąsiorowska, Czesław S. Nosal
PSYCHOLOGIA PREFERENCJI I ZAINTERESOWAŃ ZAWODOWYCH Przegląd teorii i metod
- ▶ Wiedza o społeczeństwie, Elżbieta Dobrzańska, Krzysztof Makara, Operon 2017
- ▶ Podstawy przedsiębiorczości, szkoła ponadpodstawowa, Jarosław Korba, Zbigniew Smutek, Operon 2019
- ▶ Materiały szkoleniowe, studia podyplomowe, doradztwo zawodowe, Politechnika Krakowska.
- ▶ www.katarzynapluska.pl
- ▶ www.wartoszkolic.pl
- ▶ www.codalejpomaturze.pl

Monika Skórnicka

doradca metodyczny

Radomskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli

monika.skornicka@rodon.radom.pl

